

El dia 1er de setembre de l'any 1939, sense prèvia declaració de guerra. Alemanya atacava Polònia. Inaugurava oficialment el seu sistema de "guerra llampoc" que ja havia assajat a Espanya contra les forces republicanes.

A Suïssa el 2 de setembre, el Consell Federal reunit amb urgència a Berna, decretava la mobilització general. ~~La mobilització general per ràdio i en petites unitats~~ ^{la mobilització} ~~en petites unitats~~. Cinc o sis divisions alemanyes ocupaven l'altra banda del Rin equipades i armades. (a poca distància de la frontera suïssa, tan poca que en alguns llocs només calia travessar el riu per trepitjar el sol suís.

A Ginebra ja no es parlava d'altra cosa. Tothom es preguntava com ho faria la petita Suïssa per plan i pacífica

tar cara a la poderosa ^{partan} i bèl·lica Alemanya Nazi. Però no hi havia cap confederat que no es preparés a resistir l'agressió ~~alemanya~~. El poble tenia confiança en els seus governants. Ningú, o potser alguns sí, no sabia exactament quines eren les precaucions que el Govern Federal, ja d'anys, ~~estava~~ desenvolupant contra una possible agressió alemanya. Hom parlava de les grans perforacions dels Alps orientals. Hom pretendia que ^{des} del Sant Gotthard hi havia armes, municions i aliments per a resistir alguns anys de guerra.

A Suïssa, ^{com ja sabem,} (no hi ha exèrcit). Tots els homes, fins l'edat de cinquanta anys són considerats membres de la milícia nacional. Cada un d'ells té a casa el seu uniforme i el seu armament. Durant set anys fan servei militar, tres setmanes cada estiu. Si exerciten al tir i a les grans marxes, a les escalades i a la gimnàstica ^{En arribar} als 45 anys, passen a la reserva fins als 50. Els oficials són voluntaris i a la milícia nacional no hi ha

~~microcomandants~~ ~~microcoronels~~ microgenerals, microcoronels microcomandants.

La mobilització general ~~de les forces armades suïsses~~ restava
^{doncs} enllistada en pocs hores. L'ordre ^{havia estat} ~~for~~ ^{donada} per ràdio
 i l'endemà les ~~diverses~~ ^{diverses} quintes, cridades, even a les casernes
 equipats ^{des}, armats ^{des}, esperant l'ordre de marxa. El Consell ~~Federal~~
 i ^{per aquest} extraordinari i greu esdeveniment, ~~havia~~
 havia nomenat un general, un home enèrgic
 prudent i senzillíssim. ~~Tonia~~ Es deia Guisan. Tonia tipus,
 polser no era, de vinyateire vaudois és a dir del Cantó de
 Vaud, el cantó més alegre i pròsper de la Suïssa Francesa,
 amb capital a Lausanna, refugi de monarques ~~de~~ i prin-
 ceps ~~destruïts~~: ^{entre altres} ~~carrenera~~ el vell Aga Kan, ^{III} el comprois
^{d'Almanya,} ~~de~~ Guillem II, ^{el} ~~seu~~ ^{dos} fills i la esposa ^{de} ~~de~~ d'Alfons ^{XIII} d'
 amb les seves famílies. ^{Espanya}
 La primera providència del ~~Consell~~ ^{Consell} Federal, era la cobertura
 de fronteres: la d'Almanya, la de França, ^{la} la d'Itàlia i la d'Austria
 ja que Suïssa ~~te~~ ^{te} fronteres amb aquest quatre països
 es troba ~~a~~ ^{al} voltant ~~per~~

197
en filosofia a la Universitat de Ginebra que es deia ~~Stern~~
Stern, alguns altres llibre ferits i jo vam fundar "Le Club
Littéraire de Genève" Ens reuníem en el cafe, organitzavem
sessions de lectura i conferències, totum treballava de franc.
I ens reuníem allà on podíem. Sovint en una casa
particular. Entre altres comedies que s'hi van llegir cada al-
lora i atriu el seu paper, recerto Salomé d'oscar Wilde, Els
Germanans Karamazof" de Dostoyevsky, "L'annonce faite à Marie" de
Céleste. Stern era jueu alemany, els seus pares residien a
Londres però ell havia fet tota la seva carrera de filosofia
i lletres a Ginebra. Va escriure una tesi doctoral que volia
demostrar la no existència de Déu, ^{la va publicar} Me'n va oferir
un exemplar, Estava ^{escrita en una prosa} ~~una cosa~~ terriblement enredada
conceptuosa, espessa, autènticament alemanya per bé que
existia en un francès correcte.

181 177

Alhora que la mobilització general el ~~govern helvètic~~ ^{Consell federal de re-}
~~ta~~ ^{també} la requisa total d'aliments. Concedia als ciutadans, el
dret d'adquirir lliurement tot el que ~~es~~ els abellís, durant
24 hores. ~~Passat~~ aquest ^{termini} ~~plac~~ començava el racció-
nament ~~general~~ total de les existències heugudes i per haver
dintre la Confederació ^{Helvètica} ~~Helvètica~~. En certs països, entre els quals, ~~va~~
turalment, possiblement Espanya, aquesta llibertat d' ^{durant 24 hores,} adquisició hau-
guia donat lloc a grans abusos especulatius. A Suïssa no va pro-
vocar ni un excés de cues ~~en~~ els establiments ~~retintors~~ d'alimen-
tació. ~~Les~~ ~~gent~~ dones probeïen del més necessari sense, excitació,
m' ^{sense} ~~disputes~~ o presses. Tenien confiança en les precaucions ~~del~~
del govern. Sabien que tot es faria de la millor manera
possible sense privilegis ni abusos. Després d'aquelles 24 hores
de venda lliure, tot es vendria a base de cupons. Cada ciutadà tin-
dria els seus que li permetrien adquirir ^{diàriament o setmanalment} els grams de carn, ~~de~~
d'embutits, de formatge,
~~carreterà~~ / (de pa, de sucre o de llet que li marqués la ^{llei} ~~carta~~
~~carta~~ ^{llei} ~~llei~~)

suau
 d'alimentació. Així, a partir d'aquell memorable 2 de setem-
 bre de 1939, tot el país, aquell petit gran país helvètic,
 entrava en una nova era que podríem ^{anomenar} ~~dir~~ ^{castrense} ~~militar~~-
 ritzada, ~~diestats de guerra~~ ^{La nació seria, i per un consell} ~~regit~~ ^{havia} ~~estat~~ de guerra que
~~no acceptava~~ ^{en una} admirable pau, ordre i calma ^{interiors} ~~generals~~.

~~Hi~~ ^{ginebrines} les llors regnava ~~una~~ certa agitació. Celia per
 viatges a les botigues que no ven tancar en ~~tota la nit~~
 tot el dia ni en tota la nit. Jo ^{hi} ~~acompanyava~~ ^{acompanyava} Guiliette
 d'Yngouville, no per ~~per~~ aprovisionar-me ~~de~~ aliments
 perquè no tenia diners per pagar-los - a mi' el rac-
 cionament em preocupava molt poc - sinó per ajudar
 la a ~~per~~ ^{per} ~~traginar~~ ^{traginar} paquets. - Una part del que conte-
 nien aquells paquets, es convertiria en delicioses menjes
 que jo compartiria amb la família.

L'endemà Ginebra, com totes les ciutats de Suïssa,
 es va llençar al carrer. Anquem a acormiadar els soldats

que marxaven a cobrir les fronteres de la Confederació:
 Menys els malalts i els invalids, tot el poble pinebri, com
 una immensa rüeda, acompanyava els soldats a l'es-
 tació de Cormarin Ningü no podia preveure si les divisions
 alemanyes formades a l'altra banda del Riu envaïen ^{aviat Suïssa}
 Suïssa, o si aquells soldadets despreocupats i alegres
 que anaven a agafar el tren, ^{es com una}
 haurien d'afrentar la primera ^{invasió} ^{sense passes marcial} nazi. De mo-
 nent, però amb tota simplicitat, ^{sense crits}, sense him-
 nes, sense flamejar de banderes, els homes de la milícia,
 nacional anaven ^{a cobrir les fronteres} ^{les si calia} a defensar la independència ^{del país}
~~petit gran país, independentista~~ ^{per} per un confederat, ^{el}
 més preüosa que la vida, ~~sense adjectius enfáticos~~, ^{era}
 guda, infal·liblement ^{ont} des del segle XIII, època de la ^{instauració}
 de la Confederació Helvètica, aquest ^{de setembre de 1939}
 inia en ^{un} ~~el~~ ^{antel tots els suïssos} ^{independència} ~~el~~ ^{alemanys, francesos,}
~~els italians i els roto-romans de l'Empire~~ ^{retro-romans} ~~és a dir defensar el~~
~~petit gran país~~

independència, constituïda la suprema aspiració de
 tots els suïssos: alemanys, francesos, italians ~~retoromans~~
 de l'Engadine... Suïssa sencera vivia pendent d'aque-
 lles divisions nazis estacionades a l'altra banda del
 Rin, tan prop del territori helvètic que, alçant la veu
 els soldats d'ambdós exèrcits havien pogut conversar
 entre ells.

~~tota~~ independència ^{firmava} ~~la~~ ~~supremacia~~ ~~de~~ ~~la~~ ~~suïssa~~ ~~de~~ ~~tots~~ ~~els~~ ~~suïssos~~.
~~els~~ ~~suïssos~~ ~~alemanys~~, ~~els~~ ~~francesos~~, ~~els~~ ~~italians~~, ~~els~~ ~~retos~~ ~~romans~~
de l'Engadina. Suïssa sencera vivia pendent d'aquelles
divisions menaçadores ^{nazis} ~~alemanys~~ estacionades a l'altre
banda del Rin, tan prop del territori queís que al cant
la veu, uns i altres soldats havien pogut sostenir
una conversa.

181

A casa els d'Ingouville, que començava a ésser el
meu refugi familiar, no solament hi regnava l'espècie
i ~~el~~ ~~la~~ originada pel racionament d'aliments sino ~~per~~
l'alarma del perill nazi. Mrs Temple, ^{la mare de Julietta} Julietta i Guy eren
~~anglesos~~ ^{subdits anglesos}. En cas d'invasió ^{nazi} ~~alemanya~~ serien fets presoners
i enviats a camps de concentració ^{Nazis}. Jacques Brugger i jo
oem suïssos, ~~no sabíem~~ Ignoràvem el tracte que ens
destinaven els alemanys. en cas d'envair el país. Reunits
al volt de la taula, on tots cinc havíem sopat,

aquell vespre,

184

(discutíem el que faríem a la primera notícia de l'entrada dels alemanys en territori suís, Mrs Temple se'n aniria a ~~Dive~~ A Satigny, un poblet ^{artístic} prop de Ginebra. ~~Allí~~ hi vivia una ~~altra~~ filla ^{de Mrs Temple} vídua d'un alemany ha vella ^{senyora} ~~Mrs Temple~~, el seu gos Peter si hi refugia-rien, Julietà i Guy passarien la frontera francesa país aliat d'Anglaterra on serien ben acollits. Jo i mey Bruger i jo romanríem a Suïssa a l'expectativa del que els invasors ens destinaven. La convicció que anava a esclatar una guerra ^{mundial} estava en tots els ànims. El dia 25 d'agost d'aquell mateix any, Anglaterra havia signat un pacte d'aliança amb Polònia, al qual França s'havia adherit. Després de l'agressió alemanya a Polònia tot-hom esperava que Anglaterra i França declarassin la guerra a Alemanya. Però ~~la~~ sorpresa i el desconcert

El dia 1er de setembre de l'any 1939, sense previa declaració de guerra, Alemanya atacava Polònia. Imposava oficialment el seu sistema de "guerra llamp" que ja havia assajat a Espanya contra les forces republicanes. El dia 25 d'agost del mateix any, Anglaterra havia signat un pacte d'aliança amb Polònia al qual, França s'havia adherit.

A Suïssa la convicció que anava a esclatar una guerra europea estava en tots els ànims. No es parlava de res més. Tothom esperava que Anglaterra i França declararien la guerra a Alemanya ~~per la seva actitud~~.

~~El descontent dels aliats dels aliats~~ es treballava en diligències diplomàtiques, canvis d'impressions, notes i comunicats.

En l'entremig, els alemanys s'avançaven d'una manera vertiginosa. En vuit dies arribaven a les forques de Varsòvia ~~per~~ mig destruïda ja per l'artilleria. El 18 de setembre, Rússia ~~per la seva banda~~ ~~per les seves~~ ~~pres cap de ter~~ envaïa Polònia. Els aliats encara no havien ~~fet res~~ ~~pres cap de ter~~ mini quan els russos i els alemanys ja se l'havien repartida.

El 29 de setembre Molotov i Ribbentrop redactaven un comunicat amb el qual pretenien haver resolt la qüestió polonesa. Ja no restava, segons ells, cap motiu perquè l'estat de guerra subsistís. Per tant, si aquest continuava, els responsables serien les potències occidentals, és a dir, Anglaterra i França que havien signat un pacte de solidaritat amb Polònia. El 25 d'octubre la Unió Soviètica sollicitava del govern finlandès la cessió de certs territoris i l'instal·lació d'una base a Hangò. Finlàndia s'hi negava. El dia 30 de novembre era atacada per Rússia. Els finlandesos deturaven l'atac ^{russ} durant algun temps. Anglaterra i França s'hi entusiasmaraven. Es proposaven enviar-hi una ajuda militar de 100.000 homes. Però Suècia i Noruega no els permetien

passar per llur territori. Finalment Finlàndia sucumbia i els russos ocupaven els territoris desitjats. Però Finlàndia, Déu sap per quin endièstrat miracle, conservava la independència.

Tot això semblava que passés molt lluny de nosaltres. Era com un malson, com una amenaça més o menys vaga en la qual evitàvem de pensar (instintivament fins) Adhuc els mateixos francesos, els nostres veïns més pròxims i més estimats,

184 ~~176~~ ~~188~~
mats, semblaven no creure en el conflicte bèl·lic que existia
dintre del propi territori. Li anomenaven "la dròle de guerre".
Un fermissa francès desertor, va venir a Winkleried a adobar-
me el ~~ca~~ canó de l'estufa. Em va dir que l'oficialitat francesa
~~havia~~ ^{havia} venut a Alemanya - Aquesta era l'opinió de molts francesos -
"Els caps militars són uns traïdors" afegia el fermissa. "Repre-
senten la comèdia de la guerra ~~per~~ ^{mentre discuteixen} ~~per~~ ^{les condicions d'un} pacte amb Alemanya
~~per~~ ^{per} lliurar-li una part del nostre territori."

Efectivament, no es ~~parlava de~~ ^{parlava de} cap batalla. Els alemanys roma-
nien atinxerats en la línia "Sigfrid", els francesos, en la "Maginot".
Unicament en el mar hi havia una certa activitat bèl·lica.
Anglesos i francesos enfonsaven o immobilitzaven vaixells ale-
manys. Els alemanys corresponien amb atacs submarins. Un cei-
rassat minúscul, el "Graf von Spee" operava com a corsari en l'oceà
Atlàntic. Però el radar ^{anglès} ~~in~~ ^{utilitzava} l'activitat destructiva dels
submarins i el mateix: "Graf von Spee" va caure en la Trampa.
Fou enfonsat pels seus mateixos tripulants en l'estuari de
"Rio de la Plata"

La pesonia de la guerra canviava bruscament en la primavera del 1940. Els aliats havien projectat ocupar el port noruec de Narvik i on surt el ferrocarril de les mines de ferro de Gallivara i Kiruna, a Suècia. El dia 8 d'abril, mentre els britànics sembraven mines a la badia de Narvik, els alemanys envaïen Dinamarca; se n'amparaven per sorpresa. Entre els danesos només ~~hi~~ va haver-hi tretze morts i ^{entre} els ~~invadits~~ ^{els} soldats, solament vint ferits. El mateix dia, forces alemanyes aereotransportades s'opoderaven d'Oslo, d'on fugia el rei Haakon VII^{te} amb el seu govern mentre un capitost nazi noruec: Vidkun Quisling formava a cremadent, un partit pro alemany. El rei Haakon havia aconseguit refugiar-se a Londres on formava un govern noruec a l'exili.

Inesperadament, i sempre segons el sistema de "guerra llampic" atortat pels nazis, ^{el dia 10 de maig} aquests desencadenen un violent atac aeri dominant Rotterdam i la Haia. Tot seguit tropes aereotransportades s'amparen dels aeroports i dels ports del riu Mosa. En cinc dies Holanda restava ocupada, ~~per~~ ^{encara no} Alemanya ^{li} ^{havia} ^{adreçat} ^{cap} ^{de} ^{guerra}.

~~189~~ 186

La reina Guillermina s'havia refugiat a Londres mentre Bèl-
 gica era també envaïda. Leopold III^{er}, contra l'opinió del seu govern,
 i dels belgues, en general, es rendia als alemanys sense tractar de defensar el seu país
 ni resistir els invasors ~~de forma~~ ^{estant} quasi unànimement, Leopold
 III^{er} era durament acusat. Premessa i ròdio de tot Europa, descomp-
 tant, està clar, ~~es de~~ Alemanya i els seus ^{satèlits} simpatitzants, el tractaven
 de covard, de traïdor, de venut a la causa alemanya. Leopold III^{er}
 havia fet unes declaracions ^{públiques} ~~que~~ tractaven de justificar-se: ~~que~~
 "Voler resistir a ~~un~~ ^{un} ~~enemic~~ ^{enemic} tan poderós, ^{deia,} equivaldria a un
 suïcidi". Rendint-se ~~evitant~~, potser, la destrucció de Bèlgica
 i estel·liant la vida de molts homes. A Suïssa, l'actitud del rei de
 Bèlgica era unànimement i durament ^{condemnat} ~~condemnat~~. El petit país hel-
 uet, orgullós del ^{passat} ~~passat~~ i amant ^{de} ~~de~~ la seva independència
~~no~~ estava decidit a resistir, ^{però les} ~~però les~~ ~~divisions~~ ~~alemanyes~~ ~~ocupades~~
~~a les vores del Rin), Assumptes fins les dents i prests a travessar~~
~~el riu i envair Suïssa a la primera ordre del comandament~~
~~militar. Però la idea dels suïssos de resistir a l'invasió alemanya~~

Pero les menaçadores divisions alemanyes ja no ~~era~~ estacionaven a l'altra banda del Rin com gossos afamats esperant l'oasió de tirar-se damunt la llet, ~~la~~ la mantega i el formatge de les vaques suïsses ~~lata~~. Si havien escampat per altres dissortats països:

En ésser ocupada una extensa zona de França, una bona part dels ^{regiments} ~~exercits~~ francesos i anglesos del nord, restaven encerclats i separats del reste de ^{l'exercit} ~~les tropes~~. Es refugiaven a Dunkerque amb l'esperança d'embarcar ~~se~~ cap a Anglaterra. Era una maniobra difícil i penosa ^{heroica} que van ~~realitzar~~ triar vuit dies ~~a~~ ^a realitzar. Aquest emborcament dels regiments copats, ^{és} escriu una de les pàgines més silenciosament heroiques de la segona guerra mundial. Tota la població marítima civil anglesa hi va ^{col·laborar} ~~col·laborar~~, cada escun amb els seus mitjans i els seus esforços. No va restar cap nau gran o petita, vapor, veler, ~~llanxa~~ llanxa-motora o xalepa que no es fes a la mar desde la costa d'Anglaterra, dia i nit els vaixells navegaven ençà i enllà del canal transportant soldats a Anglaterra.

mentre s'aviais alemanya els anava hostilitzant ^{i esmicolant}

A França, en escampar-s'hi les 300 divisions alemanyes que havien trencat el front de Sedan, la població civil del nord i del nord-oest formava una immensa sruada de fugitius camí de la zona lliure.

El dia 10^{de juny} el govern francès abandonava París. S'instal·lava a Burdeos. El mateix dia, Itàlia declarava la guerra a França, enviaïa una part de la Savoia.

El 14 de juny, els alemanys entraven a París. El general Pétain es decantava ^{per} discutir ^{amb ells les condicions d'} un armistici ~~amb ells~~ ^{amb els} ~~alemanys~~. De Gaulle, si hi mostrava furiosament en-trari. Pétain sol·licitava la intervenció d'Espanya en el pacte que projectava ^{concloure} ~~establir~~ amb els nazis. Winston Churchill notificava al govern francès que acceptava la rendició de França a condició que la flota francesa no anés a caure ~~en mans~~ dels alemanys.

Anglaterra destruía ¹⁸⁹⁰ la flota francesa. El dia
El dia 16 de Juny, Reynaud, president del govern francès,
dimittia. Hitler i Mussolini es reunien a Munich, De Gau-
lle, a través de la B. B. C. s'adreçava als francesos des de
Londres. Els deia que no acceptessin l'armistici; ^{calia} ^{continuar}
~~la~~ la resistència organitzar en tot el país. Milers i milers de
francesos hi estaven d'acord. Queien les ^{d'aquesta resistència} primeres víctimes
en l'enemic i en el mateix vagó de ferrocarril ^{el dia 11} ~~amb~~ ~~l'arce~~
de novembre de 1918 i en el mateix bosc de Compiègne, els
alemanys firmaven l'armistici que posava fi a la prime-
ra guerra mundial, els francesos ^{disposats a} ~~col·laborar~~ ^{els} amb ale-
manys, signaven el que marcava ~~un~~ ^{el} començament ~~de~~
de la resistència contra la col·laboració. França restava di-
vidida en dues zones. Els ^{territoris} ~~nord~~ ~~del~~; nord-~~est~~, des de Ginebra
fins a Tours i desde Tours a Mont de Marsan fins la
frontera espanyola even ocupats per les tropes nazis.

190

El rest de França romaní lliure, governada per Pétain les idees del qual eren, com hom sap, de caire feixista, la capital d'aquella nova França alemanyitzada era Vichy.

Alemanya, no reclamava la fi de guerra francesa, mmes' exigia que fos desarmada. Entre França i Itàlia, també es signava un armistici. Es desmobilitzaven els ports de Toulon, Ajaccio i Oran. Itàlia tenia dret d'utilitzar el de Djibuti Djibuti en la Somàlia Francesa i el ferrocarril que la unia amb Abdis ~~Ab~~ Ababa.

En l'endemig, la vida, amb majúscula o minúscula
 - per a alguns amb majúscula per la majoria, entre els quals ja,
 amb minúscula ^{essona} continuava a Ginebra. ~~La~~ amenaça, no
 del tot ^{esvanida} esvaïda, de la invasió nazi de la Confederació Hel-
 vètica ~~continuava~~ pesant pesava encara greument sobre
 el país i els seus habitants, molts d'ells estrangers refugiats
 procedents de tots els països del món, enemics dels nazis
 Alemanya, ja havia envaït ^{mitja} ~~quasi tots~~ ^{les nacions} ~~els països~~ d'Euro-
 pa. ~~El~~ Unicament Anglaterra i una part de França
 semblaven ~~desp~~ decidits a plantar-li cara, afrontant ~~els~~
 el més terrible dels riscos,

La petita Confederació Helvètica, a canvi de la seva
^{integritat} ~~relativa~~ ~~independència~~ territorial pactava a base de
 productes lactics, basats en un estripte i bonat ~~tractat~~ comer-

ciel amb la poderosa i, de moment, invencible, alemanya
 nazi. Que ~~la~~ nostra mantega i el nostre formatge, tan
 rics en proteïnes i encara assequibles a les butxaques mo-
 destes, ~~passessin~~ ^{als confederats} a nutrir els difícilment saciables estòmacs
 nazis, no constituïa cap drama nacional, ni provocava cap
 conflicte social. Així, la nostra pobre videta de bohèms - jo
 havia entrat de dret en el notable ~~torbellin~~ ^{gran} - prenia
 amb l'amenaça sempre latent de la guerra, i les obligades
 restriccions de la misèria, un aspecte més pintoresc,
 més despreocupat i alhora més dramàtic.

Un dels refugis al qual m'acollia jo en cerca termicament parlant
 - ~~termicament parlant~~ - i ~~amical~~, ~~podent~~ ⁱⁿ sentimentalment
 parlant, ^{d'amistat} (en els cafès, No els cafès elegants, intel·lectuals i
 burgesos on es solien reunir en aquella època, els escriptors
 Suïssos francès (reconeguts, ~~o~~

els savis - acreditats, els catedralics, els grans comerciants o els diplomàtics (els pocs que encara restaven a Ginebra); més tard, els resistents francesos) sinó els cafetots de mala mort; pitjor anomenada, on ~~no~~ hom no consumia sinó cervesa o vi de la collita Cotes del Rhodan, és a dir fleix i agrid, que alguns clients pagaven i molts; quedaven a deure.

Un d'aquests cafetots s'anomenava La Bourse sembla dubte en honor d'alguns pintors que en altres temps ^o hoien honorat amb el·lur presència (flavors que ja ^{el. frequentava} ~~tenien~~ de pintor ja no en restava cap. ^o s'eren morts de gana o ja treballaven en altres oficis més ~~ben~~ remunerables)

Entre el jovent inconformista que frequentava l'esmentat cafè, igual com en altres sectors de la vida ciutadana ginebrina, la guerra d'Espanya

encara estava de moda. Hom en parlava sense cap ^{mica} mena de respecte ni pels vencedors ni pels vençuts, i amb la ignorància la més perfecta dels motius ideològics que ^{hi} havien provocat ~~el conflicte bèl·lic~~

Quan Jacquet em proposà presentar-me als companys de La Brosse, els esmentats companys ignoraven qui era jo com jo ignorava qui eren ells: ^{jo!} ~~una~~ ^{potúgise} ~~l'home~~ espanyole res més ^{ells} Per a mi: una colla de bohèmies, ^{inclassificables.} ~~un~~ ^{en conjunt,} una massa anònima aplegada al voltant ~~de~~ d'unes taules voltades de fura, de ferum de vi ordinari, de veus barrejada, d'una atmosfera difícil de respirar.

En entrar-hi Jacquet i jo, tothom va callar, de sobte. Aquell espectacular silenci era com el d'un es-

195

cenari en el moment ~~d'executar~~ ~~se~~ d'alçar el teló,
La veu de Jaquet - Talment la del primer actor,

~~tin~~ anunciava

- Mes amis je vous présente la comptesse d'olivares

Per als clients de La Brosse, la Comptesse d'olivares ^{autèntica o falsa,} no era ni un
gü o potser ~~una~~ ^{una} mena de personatge de l'altre bàndol, ^{polític}
~~polític~~ ^{és a dir feixista,} ~~del cantó nacionalista~~ Per alguns,
~~una~~ ^{una} mena de Passionaria nacionalista
els, més il·lustrats, una mena de Passionaria nacionalista

Pels altres: els més indiferents i ^{ignorants} superficials ^{lectors}
de la premsa internacional (ara ^{oblidada ja de la guerra d'Espanya} ~~intolerant~~ ^{des de l'esclat}
de la ^{segona} guerra mundial.) ~~una~~ personatge políticament

passat de moda o una artista del cinema, ^{fracassada,} ~~sense gairexit.~~

Després d'un breu silenci, el ^{més} ~~primer~~ encuriosit dels con-
currents va gosar preguntar:

- Combien de curés et de nonnes avez-vous "liquidés" comptes?

Beulé el va interrompre ~~l'interrogatori~~ replicar:

- Les comptesses "ne liquidèrent" ^{pas} les religieux. Plus tôt étaient liquidés, elles mêmes, par les rouges.

un autre concurrent intervenia:

- Cada un de la colla voldrà intervenir la comptesse.
m'apunto per la segona tanda.

- Com al vagó restaurant, observà ^{facies} un barba-florit
m'havien fet lloc a una taula i la Brossa sencera sem-
blava encuriósida volent conèixer detalls de la guerra d'Espanya,
en particular de la meua intervenció possible personal
en el conflicte armat.

Sospito que Jacquet volia atribuir-se l'èxit de la vetllada.
Calia que jo representés un paper determinant
Però, quin? Havia de fer-me passar per una víctima

si jo havia estat víctima dels rojos. Si era veritat que el meu nom autèntic ~~fos~~ el de Comptesse d'Olivariès, si coneixia els Bourbon ~~havia~~ descendents d'Pepon XIII, els que habitaven Lausanne.

Davant la bona fe d'aquestes preguntes jo no sabia ^{com} respondre. No volia desmentir Jacquet, ~~que~~ ^{obertament} el qual es mostrava tan engrescat ~~amb el~~ ^{del} libre que m'havia atribuït. Vaig negar però que ~~conegues~~ ^{conegues} ~~personalment~~ ^{personalment} ~~la família dels Bourbon~~ ^{de la família dels Bourbons} ~~que~~ ^{vaig} ~~acceptava~~ ^{que} ~~els coneixia~~ ^{de} vista. Dels rojos no vaig voler ~~ni dir~~ ^{res} ~~res~~ ⁿⁱ ~~encara~~ ^{menys} dels nacionalistes dels quals ^{en aquell moment} ~~personalment~~ no coneixia ^{mes} ~~que~~ ^{per} ~~deien~~ ^{els} diaris.

La parella va romandre molt decepcionada de la meua ~~escarmentat~~ ^{informació} ~~absència~~ ^{de} notícies. Si vacillava en acceptar ^{que} ~~me~~ ^{el meu nom} ~~autèntic~~ ^{fos} Comptesse d'Olivariès, si no preguntava la família dels

Bourbon descendents d'alfons XIII ; Si els rojos no m'havien perseguit, i, més o menys, martiritzat, quina mena de personatge era jo?

Penso que a la parella / no li restaven més ge-
ner d'interviuar-me

Quant als altres clients de La Borosse aviat es van oblidar la comp tesse d'olivares, en la que, segurament no havien oregut mai

El meu suposat drama, relacionat amb la guerra civil ja no ^{els} interessava cap d'ells ningú
jo continuava frequentant La Borosse sempre sota el nom de Comp tesse d'olivares amb el qual, jaquet m'havia gratificat. Jo hi signava regularment la meua adreça els venidors dels meus nous amics els ~~per~~ artistes pintors - de-
vora ja en tenia tota una colla.

Per als clients de La Brosse, durant una certa tem-
porada, jo vaig ésser únicament "la comptessa d'oli-
vares". Ningú no sabia res de mi. Jo no ^{els} parlava
mai de la meua família ^{política} ni de la meua vida ma-
trimonial ni tampoc de la guerra d'Espanya.

A Jacquet, aviat el vaig perdre de vista. més tard, tor-
naria a frequentar-lo a casa de la Tomacheuska (un dels
personatges de la meua novel·la inédita: "Six Epaves") de "Six
Epaves" no ^{em} podré estar de parlar-ne, poc o molt, en ^{aquesta} la segona
part de les meues memòries perquè "Six Epaves" més que una
novel·la, la filla de la meua imaginació, és el fragment de
la vida ^{real} d'uns personatges ~~reals~~ entre els quals el despreo-
cupat Jacquet i la complicada Tomacheuska. Ara, però, no ho
arribat encara el moment d'evocar-los.
A La Brosse hi vaig viure un fet realment excepcional
absolutament inexplicable. al merys per a mi

D'aquesta mort, com és natural, no en vaig parlar amb cap company de La Brosse. Cap d'ells no em semblava digne de compartir amb ^{amb} mi ~~aquesta~~ la dolenta notícia. L'amor, l'admiració i el respecte que Prudenci Bertrana, home i escriptor, m'inspiraven no em permetien comentar ^{la - amb ningú} aquesta notícia. Per això cap company de tertúlia no em va estrenyer la mà amb més o menys simpatia. Només el gos-mascota se'm va atansar - No ho havia fet mai fins aleshores - Va extirpar el ~~cap~~ la meua falda, e'hi va deixar una bona estona ^{amb} inequívoca mostra de simpatia. Ell, el ^{no} gos ^{no} va influir, o potser sentí en una mena de telepàtia sentimental que jo no oblidaré mai, que jo passava un gran treball; que ell, ~~per~~ el gos, ~~no~~ compartia amb mi.

El cafè de "La Clémence"

~~La Tiro de la~~
~~recollida literària~~
continuació

El nom li ve a la veïa perquè ignora si encara existeix de la més popular de les campanes que il·lustra amb el seu el campanar de la Catedral de Saint Pierre La cèlebre campana batejada amb el nom de La Clémence no sona més que en dies i circumstàncies especialíssims de l'any. De manera que els ginebrins recorden aquests dies i aquestes circumstàncies amb una especial i devota atenció - Posem que sia el dia de Nadal, el de cap d'any o ~~la~~ ha diada de la Festa nacional Suïssa: el primer d'agost.

- Així sentirem "La Clémence" o "ahir vam escoltar La Clémence" solen recordar els ginebrins sobretot els del barri antic que veïneja amb la Catedral, el cafè de La Clémence, situat a la Place du Bourg de Four, també hi veïneja ~~el~~ ~~ve~~ el vell barri, des del començ de la Cité

Tot el vell barri, des del començ de la Cité, la
rué de la Confédération, on les llibreries de vell amo-
 quen autèntics tresors bibliogràfics, fins la "Place de Saint
 Pierre, amb la rué Calvin i l'estilal Hôtel de Ville
 fins els mateixos clients de Rue Clemence són dignes d'espècial
 atenció. Res no desidia llavors de l'escenari on es movien
 els personatges del café de Rue Clemence
 la campana que li donava el nom, fins les descretes
 discussions d'aquell jovent pseudo erudit, que prenia tèn-
 • capital ^{amb ell} vot de les taules i comparava l'immortal Molière
 amb l'ensopit Corneille per bé que també immortal
 Corneille; l'infinit Tchecof, a la subtil Margaret
 Kennedy han en voga en aquella moment època.

A la Clémence hi venien tota mena de gent, sobretot gent de teatre: autors, actors - entre els quals el genial Mich Simon, l'actor cinematogràfic que ha fet riure i plorar milions d'espectadors

(Mich Simon era ginebrí i no s'acordava del seu popular barri de Carouge)
 Un altre futur gran actor dient de la Clémence era Sacha Pitoëf, fill de la célebre Ludov Pitoëf (respecteu la fonètica francesa, si us plau, Sacha malgrat la seva joventut és ja una gran estrella pel seu destacat tipus físic: És alt i molt prim devia de cabells molt llargs, ^{erom} ~~era~~ un color negre ^{prim} ~~terant~~

~~del seu popular~~ ~~Carri~~ ~~Carrouge~~ 207

~~una altra filla gran actor~~ ~~era~~ client de "La Sté-
~~meuse" era Sacha Pitoïl, fill de la célebre, Ludmilla~~
[Respectem la fonètica francesa, si us plau, Ludmilla
~~Sacha Sacha~~
Judava poderosament l'atenció pel seu tipus físic: Era
com pel seu caràcter silencios ~~segurament~~. Sacha es que p
alt, prim, inclinat com una planta exòtica, tenia els ulls
llargs i foscos ~~es~~ ~~drives~~ ~~bellants~~,
~~foscos, la~~ ~~mirada~~ ~~profundament~~ ~~melan~~ ~~colosa~~ ~~Sacha~~

Sacha, Malgrat la seva joventut, ja s'exhibia al Teatre
de la Comédie de Ginebra junt amb els seus pares i
germans. Representaven la versió francesa de la "Nymphe au coeur
fidèle de Margaret Kennedy".
Sacha no tenia altra ~~dèria~~ ~~que~~ el teatre.
Pensava aconseguir-hi tot el seu ~~talent~~ ~~tot~~ ~~els~~ ~~seus~~ ~~anys~~
de moment, estudiava sota el quibatge dels seus

208 ~~208~~ ~~208~~ B

illustres pares, refugiats a la Suïssa Francesa
des de l'envasio de les tropes ^{alemanyes} ~~franceses~~ a Paris.

El país s'enriquia de personalitats anti-
nazis del món sencer: autors, actors, cantants
i músics - tots - més o menys - cantant - mlti-

~~mi-~~ ens hi moriem de gana, però entre
Basall i badall, ^{a Gimbror.} la vida hi era encara

assaboridora.

A "La Clémence" hi anava també la
meua ex-companya d'infantes, Milles - Rawell.

- Valèria Franch, en Milles, J'en sap on
parava. Però nosaltres, els seus ex-em-

Et - empleats, és que podríem considerar
~~no~~ la terrapoda de la plantilla, continuavem avor-
 zant els nostres cels de derrogats pels caps de Ginebra, Els
 homes i aquests cels, alguns dels quals si haurien d'haver as-
 segut dignament aarrera d'una bona taula escriptori, eren
 víctimes del gran ~~traball~~ ^{desori} del món producte de la segona guerra
 mundial. A Ginebra, orfa d'institucions internacional
Revolat de la Creu Roja, ~~estelac~~ - no hi havia treball
 ni pels (confederats) propis refugiats, entre els generalmen
~~els~~ ~~que~~ ~~conerxon~~ ~~al~~ ~~menys~~ ~~quatre~~ ~~idiomes~~ ~~llengües~~ Però de la tasca
 de traductores ~~a~~ la Creu Roja,
 vor - naturalment ~~de~~ ~~sempre~~ ~~cobrir~~ - les dames de la bona
 Societat confederada. Treballari a la Creu Roja Internacional

Et - empleats, els que podríem considerar
^{mejo} la temporada de la plantilla, continuavem avorrit
 gant els nostres cels de desvagats pels caps de Ginebra, els
 anys d'aquests cels, alguns dels quals se haurien d'haver as-
 segut dignament aarrera d'una bona taula escriptori, eren
 víctimes del gran ^{trastorn} ~~trastorn~~ del món producte de la segona guerra
 mundial. A Ginebra, orfa d'institucions Internacional
Roja de la Creu Roja, estelar - no hi havia treball
 ni pels (confederats) propis refugiats, entre els generalment
~~els més importants~~ ^{idiomes} llengües. Però de la tasca
~~de traductores~~ ^{de traductores} al menys quatre llengües. Se n'ocupa
~~de traductores~~ ^{de traductores} segons les males llengües, se n'ocupa
~~de traductores~~ ^{de traductores} naturalment sense cobrir les dames de la bona
Societat confederada. Treballari a la Creu Roja Internacional

amb una certa amabilitat ~~de~~ més aviat manifestada
 al cap de 105 minuts de parlar amb ell jo ja havia
 comprès que no faríem ~~res~~ res. El delegat neurista - algú
 que respigués el ^{grec} ~~grec~~ % de Grec no en sabia ni un bo-
 rrell. Però la Tomacheuská el sabia ~~però o millor~~ ^{però o millor}.

Van acceptar els serveis de la Tomacheuská. Ella ma-
 teixa m, ho va ^{confirmar} ~~aplicar~~ 105 dies després. d'ell me'n jo fra-
~~casat~~ ^{cap}. La Tomacheuská: jo ^{atribuïa un son} ~~jo~~ ^{ni el però era un son} ~~tenia simpatia~~ ^{per} ~~per~~ ^{son} ~~per~~
 for amicues. Jo vaig entrar a formar part de la
 seva colla M en parlaté més endavant Ara
 formem a la Clemence

Amb ~~la~~ colla filo-literaria del cafè
 havíem format "Le cercle littéraire de
 Ginebra Genève"

rescavem distraccions per a oblidar la

~~amb una colla de companys de "Les Clés"~~

~~missiu "Mentem" fundat~~ Le cercle littéraire de

Genève!! L'animador del cercle era un jove

doctorat en Filosofia i Lletres de la universitat

~~de Ginebra~~ Es deia Stern. Ens reuníem en

un cafetó modest ~~des~~ seus basses o ~~a casa en~~ en algun domicili

~~particular~~ particular d'algun dels components de

la colla. organitzàvem lectures col·lectives de

peces de teatre, cada actor o actriu llegia el

seu paper acompanyat. Stern ens dirigia

~~Stern era d'origen alemany, Pacho, d'origen~~

And

gida regulament mel pels quatre cantons.

La ~~Tornacheuska~~ ^{habia} el grec (que no sabia, en aquells temps una primera russa exilada!) La Creu Roja

ja internacional va acceptar els seus serveis. La Tornacheuska percebia un sou

individual però ara un sou ella mateixa m'ho va explicar un dia després d'haver

jo francès al. ^{com a possible empleada.} Vam simpatitzar. Em vam fer ~~trist~~ ^{amigues} a la Creu Roja. Jo vaig entrar a formar part de

la seva colla. Us en parlare més endavant. Ara tornem a La Clémence.

continuació

~~El nostre accent era prou per~~
~~el nostre subjecte no era prou part~~

Entre les obres teatrals que llegiem davant
d'un públic formal únicament per un grup
d'amics: recordo: Salomé d'Oscar Wilde, Le
annuel faite à moiré de Claudel. El

germans Karamazof de Dostoïesqui... Sacha
representava el paper d'Aliocha Karama
sof. ~~Karama~~ tenia un gran èxit

(~~Alencier~~ passa ~~à~~ ~~la~~ ~~seua~~ ~~pagina~~ ~~2/3~~; ~~un~~ ~~dia~~

~~Però la vida de enllà va ser fàbrica:~~

Però la vida del cercle fou afimera.

Storn es va morir amb una ^{ex-}se-

~~Anglesa~~ secretària d'Embairada, exilada a Berna. En

morir-se obtenia el permís d'anar ^{a residir} ~~de Berna~~

a Anglaterra. Sacha, ^{on ja hi tenia els pares} desapareixia en un intent

de resistència prop les fronteres d'Alsàcia

El net Valérie Linch es refugiava en un

~~gran farró a prop de Ginebra~~

~~després d'una gran fugida~~

~~robada de la Suïssa alemanya i, segons deien,~~

~~en un petit refugi a prop de Ginebra~~
bonava lliçom d'anglès a uns russos blancs

~~244~~

~~El seu mestre del cercle era un jove doctor
not en filosofia i lleis. Es deia Stern. Ens
reuníem en un cafè des uns llocs o en el do-
mili particular d'un de la colla organitza-
vem lectures col·lectives de peces de teatre.
Cada actor o actriu llegia el seu paper a ve-
gut. Stern ens dirigia.~~

De la colla de Les Clémence només restaven
 ombres fantes, mal, records imprecisos, una lleu-
 geres melancòlia.
 Fins que un bon dia en una estal·lina de correus
 de la rue du Vieux collège, em vaig tropar amb Valèria
 Riach. Vèteriana Linch era ten jue - tan ^{formosa} ~~mossa~~
 amb una mena de posat vagament misteriós, discreta,
 ja llunyans quan en Villaj ^{correntment} ~~reviure temps~~
 oficina ^{de la Promenade du Pin} Rawell era l'amo de la
 - Encara a ^{en Suqrangle} ~~Wick~~ dels dirigents, de la publicac
 - Encara, confis mava jo. y vos? preguntava Valèria
 - O jo ~~ha gran~~ vaig cometre l'estupidese d'enamora-
 rar-me (Esleta discretament la rialla) de mavidar-me

- Recordeu Sacha Pitoïf?

- oh y tant! El bell Sacha!

- m. hi vaig casar. Hem viscut unig amagats ^{en un poblet dels} ~~als~~ (vos que...

venim dos fills

Em va semblar que la neu de Valèria defallia. Vaig conllar de tema Recordeu aquell noi Espanyol que cantava tan bé el flamenc

- Els alemanys el van pescar, el van afusellar, vaig sospirar

Robre Antonio!

Valèria Lynch i jo ens vam separar amb la promesa de tornar a reunir-nos aviat En aquell moment ens semblava que ens haviem de contar moltes coses entre altres, jo, la mort del pare, poblat al nord de Belfort...

Però no ens hem trobat a ~~un~~ ^{a través de la pantalla} ~~un~~ ^{en un cinema de}

A Sacha Pitoïf el vaig tornar a veure a Barcelona. ~~a través~~ ^{en un cinema de} és d'un film ~~on~~ "L'any darrer a Maibach" En l'obra representava un dels tres personatges

del film ^{mada} era. Ja no era joa y el personatge era un home

Sacha ja no era jove, ja no era Adonis, ja no
 recordava d'ali'oches Kammerl dels temps de la lleïmaner, Era.
 (en el film) un home extrany ple de misteri incapaç
 d' enamorar una femosa Valèria Linnch Tan atractiva
 El Sacha de l'any darrer a Mad'entach no podia atraure
 cap Valèria sana i normal El personatge femeni que ane
 s'aparellava, ane es desaparellava amb Sacha ~~no~~ represen
 ta un personatge malaltis ple de ^{complexes i de} misteri. Com
 el malalt Sacha.

Vaig tenir una gran depressió que es va completar
 amb la que vaig rebre a l'Institut Francis de
 Barcelona quan van anunciar que madame

Sacha Piérol assistiriu a la recepció que l'Institut
 Francès de Barcelona
 ofería ~~en honor de~~ Piérol al Monsieur et Madame Piérol de
 Paris.

No se'parca i vaig imaginar-me que Formaria a veure
 Valèria Linares. Però madame Sacha Piérol no era Va-
 lèria!

El cafè du Consulat

El fet que parlant de cafès és, ^{comprenent} ~~comprenent~~ ^{talment} ~~talment~~, ben comprensible. No puc evocar una llar ^{me} ~~me~~ ^{me} una dispera, més o menys controlable, perquè la zefa de Winkelried - el meu galdós habitatge - no ~~is~~ mereix cap d'aquests dos qualificatius.

els mots: llar i família no tindrien sentit aplicats al difícil període de la meua vida que va del 19³⁹ ~~1938~~ ^{al} ~~al~~ ^{al} 1942. Ningú, per optimista o imaginatiu que ~~se~~ fos no gosaria ^{de} ~~qualificar~~ ^{anomenar} la zefa de Winkelried: la meua llar i de família. La realitat ~~el~~ ^{el} ~~que~~ ^{que} ~~em~~ ^{em} ~~feia~~ ^{feia} de llar i de família ~~no en tenia d'altres~~ eren els cafès i els companys ocasionals que hi trobava.

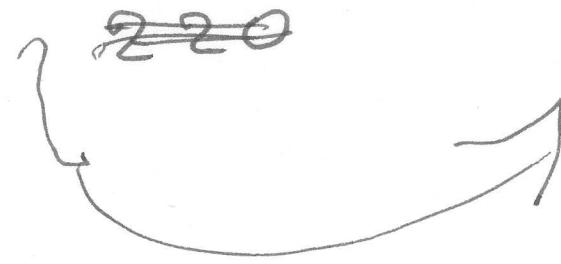
(~~no hi ha que són inoblidables.~~) (218)

els ~~apunts~~ : llor i família, constituïen el únic lligam social. ~~Continuament~~ ^{gració} ~~respectu~~ que el meu país d'adopció ~~me~~ m'oferia en aquell difícil període. L'última que jo no huij estat capaç de dedicar als cafés de Ginebra ni un poema, ni un estudi filosòfic-històric que els immortalitzés. Tant com s'ho mereixien!

Després d'haver frequentat Le Bourse : ~~le café de~~
"le Clémence" vaig anar a raure al café du consulat^s
el més paternal i popular dels cafés frequentats per
la ~~prova~~ ^{ginebrina} ~~bohèmia~~ ^{la més pura} ~~que he conegut arreu del món~~ ^{autèntica.}
(una part de)
Le café du Consulat estava situat a la part baixa
de la Place de Saint Pierre : La casa era antiquíssima

- segurament històrica ^{no} que assegura ^{no} ~~tot~~ - L'aspecte, ronec. ²¹⁹
l'entrada llòbrega, poc enllumenada - Tot ple-
gat respirava pobresa però una pobresa
plena de dignitat

Cada nit simpleja

~~219~~
~~220~~

2.20
~~2.20~~ B

Cada vespre, en fosquejar, el local s'omplia de
gorn a gorn. Ningú no feia taula a part. Hom no se
tia mai cap ven que digués:

- Aquesta és la meua taula
- Feu-me lloc a la vostra taula!

Ningú no es considerava amb dret a reservar-se'n
una. Com ningú no formava part d'un grup
determinat, tot hom seia allí on hi havia una
cadira lliure. De grup només n'hi havia un: A
els clients del cafè. ~~Alguns~~

Generalment ningú no demanava res a beure.
No perquè no tinguis sed però perquè no
tenia diners per a pagar. Alguns, en canvi, dema-

ven i s'excusaven:

- Avui no tinc moneda. El pagaré
amb un val.

L'anno, - si d'això se'n pot dir
anno - acceptava amb un lleuger
~~acceptava amb un~~ arroncamment
d'espatlles, aquell tros de paper
on el client - si d'això se'n pot
dir client - havia escrit i signat:

El propietari del cafè, naturalment, s'hi
 va acudir. El ~~Home~~ Home comprenia que Pa boti-
 mia e' abeia ~~Poes~~ ^{Per bé que} no gastava conversa
 amb el jovent que frequentava el seu
 establiment. ^{Pero} Mai, ^{tampoc} ~~no~~ els refusava la
 beguda: ~~tampoc~~ ^{mai}, ~~tampoc~~ no ~~aportava cap~~
~~interès per cap~~ ^{poeta o rapsoda} ~~actua~~ ^{poeta, actor}
~~o home o dona,~~
~~recitadora o rapsoda~~ ~~Es~~ ~~o~~ rapsoda y mai no
 els presentava la factura.

~~Poes~~
~~Cap~~ d'aquells ~~nois i noies~~ ~~no~~ ~~serien~~
 ben bé el que ~~volien~~ ~~per~~ ~~el~~ que

~~2007/2/25~~
Era el refugi d'aquells ^{nois} i noies ~~que~~ no sabien
~~encara~~ ~~que~~ volien ^{somniaven}
~~per bé~~ que la majoria ^{somniaven} en
ser actors o actrius, rapsodes, focadors de guitarra o ~~compositors~~
ballarins

Hi havia qui passava le vetllo abraçat a ~~una~~ una gui-
tarrista sense gosar fer-ne vibrar una sola corda per
no destribar la tirallonga de versos o tota una escena d'
un drama, que recitava un futur actor. Tot hom esperava
pauientment el seu torn, sense presses ni enveges

Al cafè du Consulat no hi havia privilegis. Hi regnava
va una autèntica democràcia, hi un credit
Però, ~~un bon dia els bohemis~~ ~~hi havia~~
~~potser tan grans~~ ~~hi va acabar d'arruinar~~ ~~ja comença~~
~~després d'ar~~ ~~els bohemis~~ ~~grans esper~~
~~hien~~ ~~els bohemis~~ ~~grans esperances del futur~~
~~hien~~ ~~van~~ ~~trobar~~ ~~la~~ ~~porta~~ ~~tancada~~

illimitat

Però un bon dia, ^{quan} en ferquejar, ~~els primers~~
~~desprestats~~ els fidels ~~vam voler entrar~~
~~al cafè van trobar~~ la porta de l'establiment tancada i el famul ~~de~~
 de la façana apagat.

~~els fidels clients del cafè~~

A la llarga, és clar! en va tro - 227
bar un ~~altre~~ però ja no amb les
mateixes condicions.

(De cafès com el du Consulat no crec
que n'hi hagi hagut cap altre (enloc
del món! $\frac{1}{2}$)
de la famosa clientella ~~del~~ ~~café~~ ~~du~~ ~~consu~~ ~~no~~ ~~no~~ ~~no~~
~~tingut~~ ~~cap~~ ~~més~~ ~~no~~. Poques noves. Sí que un
o dos dels ... diem-ne clients ... han adquirit un cert re-
llevament ~~en~~ ~~la~~ ~~escena~~ Però la majoria: Gallari-
nes, tiorres de Guiteras, poetes, s'han enfonsat en
un anonimat lamentable.